

Slovenski svet

V jeseni bo pripravljali odbor za Slovenski Svet v Kanadi zaznamoval tri leta svojega obstoja. Izvoljen je bil na sestanku uglednih slovenskih društvenih delavcev, ki so se vsi strinjali, da nam je potrebna vsekanadska slovenska organizacija. Udeleženci sestanka so poverili odboru nalogo, da izpelje to zamisel.

Takoj v začetku se je pokazalo, da bi bilo nemogoče zainteresirati Slovence v krajih, kjer že obstojajo društva, da bi ustanovili še eno društvo, ki bi bilo del širše kanadske organizacije. Zato se je zdelo primernejše, da se ustanovi federacija že obstoječih in morebitnih novih društev, ki naj bi izvolila skupno predstavništvo.

V skladu z začetno mislijo je pripravljali odbor za Slovenski Svet organiziral Društvo Slovencev v Torontu. To društvo bi naj bilo središče, v katerem bi se povezali vsi demokratični Slovenci, ki hočejo ohraniti svojo narodno in krščansko kulturo.

Prvi korak do federacije je bil sestanek krajevnih društev, ki se je vršil 5. avgusta, 1961. Zastopana so bila društva Slovencev iz Londona in Toronta ter društvo Baraga iz Montreala. Društvo Slovencev v Sudbury je sporočilo, da se strinja z našo zamisljo. Prav tako smo dobili izraze solidarnosti od predstavnikov Slovencev iz St. Catherines in Guelph-a. Na tem sestanku je bil pripravljali odbor za Slovenski Svet razširjen. V odbor sta vstopila po dva člana navzočih krajevnih društev. Pripravljali odbor je dobil nalogo, da izdela pravila za federacijo in jih predloži posameznim društvom v odobritev. Zaradi pomankanja stikov s člani odbora iz drugih krajev te zamisli še ni bilo mogoče dokončno izpeljati. Upanje je, da bodo komuni. težave rešene in da bo odbor še letos predlo-

Nadaljevanje na 6. strani

DELITEV DELA

Gospodarstveniki, tako tisti, ki o gospodarstvu pišejo knjige kot tisti, ki se z njim praktično ukvarjajo, pripisujejo »delitvi dela« izreden pomen. Brez »delitve dela« bi bil današnji način življenja nemogoč.

Kdo bi mogel danes sam, z delom svojih rok, proizvajati vse, kar potrebuje za življenje? Sam bi si moral zgraditi dom in izdelati vso opremo zanj. Sam bi moral pridelati vso hrano za preživljanje. Gojiti bi moral rastline, ki bi jih potem predeloval v tkanine, da bi iz njih tkal blago in si krojil obleko. Jasno je, da je tako gospodarstvo danes nemogoče.

Gospodarstvo je danes razdeljeno na najrazličnejše panoge: gradbena industrija, prehranbena, tekstilna, strojna in še in še. Te velike panoge so še nadalje kakor veje razcepjene. Kaj vse je potrebno n. pr. da nastane ena sama hiša? Izdelovanje opeke, cementa, peska, obdelava lasa, najrazličnejših cevi; nato pa pridejo zidarji, tesarji, električarji, ple-skarji, inštalaterji itd. Vsakdo lahko vidi, koliko panog gospo-

darstva pripravlja samo material, ki ga uporablja stavbena industrija.

Vzemimo samo še en primer »delitve dela«. Janez in Jaka izdelujeta igrače in jih sproti prodajata. Janez potrebuje dve uri, da napravi 20 igrač, a potrebuje šest ur, da jih prodaja. Jaka pa potrebuje šest ur, da

izgotovi 20 igrač, a jih v dveh urah prodaja. Tako izgotovita v osmih urah enega dneva 40 igrač in jih tudi prodaja. Vidi se, da je Janez bolj uren pri izdelovanju, Jaka pa pri prodajanju. Zato se domeni, da bo Janez samo izdeloval igrače, Jaka jih bo pa prodajal. Prvi je tako v osmih urah izdelal 80 igrač, drugi jih je pa prav toliko prodal. Njuna produkcija

Nadaljevanje na 2. strani

Problemi slov. šole v Londonu

Skrb za ohranitev materine besede med Slovenci je privedla do organizacije slovenske šole v okvirju slovenskega društva v Londonu. Aktivno delo šole se je začelo v jeseni 1961. Šola je obiskovalo 19 dijakov, ki so obiskovali skupni razred. Učni program je vseboval čitanje, pisanje in petje za začetni oddelek; višji oddelek pa je poleg omenjenih predmetov imel še literaturo. Obe skupini sta uspešno sodelovali pri Miklavževem večeru in na akademiji materinskega dneva. Šola je bila uspešno zaključena konec maja z roditeljskim sestankom,

kjer se je obravnaval program za bodoče šolsko leto.

Kot vsako organizirano delo, tako ima težave tudi šolstvo v zamejstvu. Namen tega članka je:

1. Pokazati nekaj značilnih šolskih problemov v naši skupini, ki so se verjetno pokazali tudi v drugih skupinah; pomankanje šolskih knjig, učil in strokovnih moči. Posebne težave so se pokazale pri učencih različnega znanja slovenščine, pomankanje prostorov za delitev razredov.

Nadaljevanje na 6. strani

in prodaja se je tako podvojila.

»Delitev dela« poveča storilnost, s tem raste produkcija in z njo dohodki. Zaradi »delitev dela« je tako narasel narodni dohodek in bogastvo narodov. Ta delitev pa je utemeljena tudi v različnih lastnostih in sposobnostih, ki jih daje narava posameznikom. Iz te različnosti nastajajo potem raznovrstni poklici, ki služijo človeku v življenju. »Delitev dela« je na eni strani cepljenje, na drugi strani pa povezuje in nagiba k sodelovanju različne poklice, kar vse služi človekovemu zemeljskemu cilju, ki je njegovo materjalno dobro.

Če sedaj prestopimo iz sveta materialnih proizvodov v svet misli, duha in človeških odnosov, potem vidimo, da se lahko poslužimo tudi tukaj načel in načinov »delitve dela«. Človeka nikdar ne zadovoljijo samo dela njegovih rok. Hoče se udeleževati tudi v svetu duha: vera, narodnostna kultura, umetnost, družbeno življenje, dobrotelost, politika, razvedrilo.

V človekovo naravo je položena težnja po znanju, ki jo pa sam, ločen od drugih, ne more utešiti. Zato se združuje z drugimi ljudmi v najrazličnejša združenja, verskega, kulturnega, političnega, dobrotelnega značaja. Ta delitev združenj z različnimi cilji in nameni, je prava »delitev dela« v svetu, kjer se udeležuje človeški duh.

Kakor si v današnjem svetu ne moremo več zamišljati človeka, ki bi si sam pridelal in izgotovil vse kar potrebuje, da je pod streho, da se oblači in hrani, tako si danes nihče več ne more privoščiti, da bi bil istočasno n. pr. dober pisatelj, umetnostni kritik, kulturni in socialni delavec, gospodarstvenik, politik in še duhovnik povrh. Na nobenem področju ne bo žel uspehov, pač pa bo pušal za seboj zmedo.

Čeprav je v današnjem svetu »delitev dela« že splošno priznana in uveljavljena, se še tu pa tam dobi n. pr. finančno-gospodarska ustanova, ki želi posegati na področje kulture ali narodnostnih problemov ali celo v verske zadeve. Taka

Temeljito delo o jugoslovanskem komunizmu

Yugoslav Communism. Critical Study of its Socio-Economic, Legal, and Political Aspects. By Charles Zalar, J.U.D., Ph. D. 370 pgs., Washington 1961

O dr. Zalarju smo brali nedavno v svetovnih časopisih, da je pred komisijo ameriškega senata s številkami pokazal, kako jugoslovanska komunistična vlada uporablja dobršen del ameriške gospodarske pomoči za snubljenje nevtralističnih gospodarsko nerazvitih držav — in za to, da jih odteguje vpliva Zahoda.

Kdor knjigo dr. Zalarja prebere, se ne bo čudil, da so člani ameriškega senata hoteli slišati, kaj ima pisec povedati o tem. Delo, ki ga je napisal, kaže, kako temeljito pozna jugoslovanski komunizem.

Knjiga je založil pododbor senata Združenih držav, ki izdaja vrsto študij o komunizmu. Senator T. Dodd pravi v predgovoru med drugim: »Ta študija je proizvod izrednega osebnega izkustva in večletne truda polne raziskave . . . Trdna utemeljenost v dejstvih daje študiji tako veliko vrednost.«

ustanova bo začela pešati na lastnem področju in bo delala škodo povsod, kamor se bo nepoklicana vtikala. Tudi smo pričre, da se organizacijam verskega značaja, ki naj bi skrbele za versko izobrazbo in vzgojo članov, nalagajo še bremena kulturnega udejstvovanja in to ne toliko iz ljubezni do kulturnih vrednot kot iz potrebe po finančnih dohodkih. Kaj bi rekel čevljar, če bi dobil naročilo, naj poleg strganih čevljev zašije tudi razparane hlače in popravi polomljen stol?

Kakor je na gospodarskem področju, na področju materialnih dobrin »delitev dela« prinesla pravi blagoslov, tako ga prinaša tudi na področju človeškega duha. Kakor priznamo veri in verskemu udejstvovanju lasten in svojski delokrog, tako moramo priznati tudi kulturi, politiki, dobrotelosti svoje lastno mesto v človekovem udejstvovanju. Vsako področje tudi zahteva celega človeka in posebnih sposobnosti. Samostojna področja pa so vendar med seboj v neki zvezi.

Delo je razdeljeno v tri dele. Prvi obravnava težave predvojnne Jugoslavije in okoliščine, ki so olajšale ali pospešile kom. revolucijo. Drugi del popisuje in razčlenja obdobje od leta 1945 do 1953 (»Ljudska demokracija«), tretji del pa obdobje od leta 1953 naprej (»Socialistična demokracija«).

Dr. Zalar meni, da so kom. revolucijo olajšale zlasti sledeče okolnosti: 1) Odlaganje rešitve in nepopolna rešitev narodnega vprašanja v predvojni jugoslaviji; 2) državni udar 27. Marca 1941.; 3) vojna in zrušenje države in državnega aparata; 4) nesposobnost demokratičnih politikov doma in v begunstvu; 5) intervencija zahodnih zaveznikov, zlasti Velike Britanije, v korist komunistom. (str. 53). V zaključku knjige dodaja še nekatere okolnosti: nespretno politiko generala Mihajloviča, nastop ustašev, nedemokratično in velesrbsko

Tudi človeka ni mogoče razdeliti na vernika, ki bi bil popolnoma ločen od gospodarstvenika in ta od politika in ta od kulturnega delavca. Človek je ena celota. To dejstvo zahteva sodelovanje.

Dobrih družbenih in pravnih razmerij med ljudmi ni brez dobre politike; ista daje tudi podlago zdravemu gospodarstvu. Vse troje: politična uprava, socialne razmere in pravna ureditev so kot plodna njiva kulturi in veri. Medsebojno odvisnost teh področij pa lahko pogledamo še iz druge strani. Vera in kultura sta kot dve luči, ki preganjata temo zmot, plevel egoizma in krotita strasti, da politika ni tiranija, da gospodarstvo ni izžemanje, da pravni red ne usužnjuje.

»Delitev dela« torej deli področja, daje vsakemu svoje, razporeja kline na lestvici vrednot človekovega udejstvovanja in istočasno vabi in sili k sodelovanju; vse to pa v službi človeka pri njegovem potovanju skozi dolino tega sveta.

RŽ

usmerjenost vodilnih srbskih krogov, intervencije Rdeče Armade in patriotizem prebivalstva, ki so ga komunisti spretno izrabljali za svojo revolucijo.

Prvi del dela je v glavnem priprava na ostala dva dela, ki orišeta razvoj in pokazeta naravo jugoslovanskega komunizma.

Ne poznam dosti dobro snovi, ki jo pisec obravnava, da bi mogel napisati adekvatno oceno knjige. Zato zabeležim le vtis, ki ga delo napravi na nestrokovnjaka.

Avtor je zajel množico dejstev s socialno-gospodarskega, zakonodavnega in političnega področja. Vendar se v ogromni snovi ni izgubil, — dejstva postavlja v perspektivo, iz katere razvojne silnice jasne kažejo zaključke, ki jih pisec predstavi bralcem.

Zaključkov ne bom navajal. Marsikakšen je tak, da potrjuje, kar slovenski protikomunisti trdimo že leta n. pr. (da je jugoslov. partija ena klasičnih kom. partij, ne pa nekje na sredini med komunizmom in demokracijo; da Tito v zunanji politiki dela Sovjetom večje usluge kot »nevtralist« in »razkolnik«, kot če bi bil čisto vključen v moskovski blok, itd.) A dr. Zalar je te trditve podprl s temeljitim, vsestranskim študijem dejstev, tako da leže na dlani za vsekega razen za tiste, ki dajejo svojim željam ali simpatijam prednost pred dejstvi.

Obsežna bibliografija (str. 306—358) kaže, kako na široko je zajel avtor pri obdelavi virov in literature. (Vendar sem pogrešil, ko sem pregledoval bibliografijo o ustavnem razvoju in kazenskem pravu, zlasti sledeča dela: Dr. M. Šnuderl, Ustavno pravo I. II. Ljubljana, 1956, 1957; A. Maklecov, Naše novo kazensko pravo in njegove vodilne ideje. Ljubljana, 1948; S. Frank, Kazeno pravo. Zagreb, 1950; posebno pa še razpravo — B. Fink-a v »Vrednotah« I. 1951, str. 128—137: Načelo zakonitosti v kazenski politiki F.L.R.J.)

Knjiga dr. Zadarja je obenem pobuda drugim, da raziskujejo jugosl. komunizem in pišejo o tem ter zgled, kako se to naredi.

V. A.

Tretji SLOVENSKI DAN

Slovenski dan je praznik in manifestacija naše slovenske zavesti.

Naša narodnost določa dejstvo, da smo slovenskega rodu in da smo zavestno sprejeli slovensko kulturno dediščino kot nekaj, pri čemer hočemo biti osebno udeleženi z ohranjanjem in obrambo vrednosti iz preteklosti in s povečanjem slovenskega kulturnega zaklada v prihodnosti.

Od domovine nas ločijo zemljepisne razdalje, še bolj pa jeklena zavesa, s katero so jo obdale narodu sovražne sile in ki onemogočajo normalno povezavo izseljencu z domovino. Te težave pa obenem dvigajo višje naš cilj in dajejo večjo pomembnost našim osnovnim nalogam. Saj se morajo danes izraziti nekatere najgloblje potrebe slovenskega naroda le v tujini.

Slovenski dan nam je postal že tradicija. Na njem se zbiramo, da zberemo, pregledamo in posvečimo svoje sile. Postal nam je potreba, ki nas utrjuje v vztrajnosti pri vsakdanjem, često truda polnem delu za slovenstvo, h kateremu se bomo po tej naši skupni, slovenski manifestaciji vrnili.

Slovenski dan naj nam bo kot slovenska duhovna obnova, h kateri se zbiramo vsi svobodni Slovenci — ne glede na morebitne razlike, ki nas ločijo — da izrazimo skupno voljo do svobode zase in za naš narod, da skupno pokažemo zvestobo osnovnim slovenskim vrednotam.

A.

PROGRAM

III. SLOVENSKI DAN

bo V NEDELJO 5. AVGUSTA 1962

LEPO VAS VABIMO na III. slovenski dan, ki bo na Slovenskem letovišču pri Boltonu. Glej skico str. 4, kako se pride na Slovensko letovišče.

Začetek ob 2 popoldne

1. Otvoritev: g. ing. Stane Bah iz Londona, Ont.
2. Povorka in himne.
3. Pozdravi zastopnikov.
4. Prekmurski narodni plesi — Prekmurska folklorna skupina.
5. Slavnostni govor: g. ing. Živko Marec iz Montreala.
6. Telovadni nastop: Slovenska Telovadna Zveza.
 - a. Prosta vaja (naraščaj STZ Toronto).
 - b. Krogi (člani STZ Toronto).
 - c. Bradlja (člani STZ Toronto).
 - d. Bradlja (članice STZ Cleveland).
 - e. Skoki čez konja (STZ Toronto).
 - f. Talna (naraščaj STZ Toronto).
 - g. Drog (člani STZ Toronto).
 - h. Naša zastava (STZ Toronto).
7. Narodni plesi deklet.
8. Otroško rajanje v narodnih nošah.
9. Nastop slovenskega pevskega zbora.

Za hrano in mehko pijačo bo poskrbljeno.

Na letovišču bo priložnost za nedeljsko mašo kot običajno ob 11.30.

Knjižni semenj

Razstava slovenskega tiska, ki jo je v mesecu februarju priredilo SKPD »Baraga« je pokazala, da Slovenci tudi v novih deželah radi segajo po lepih knjigah. Samo pokaži jim lepo knjigo, daj jim jo v roke in sprejeli jo bodo kot prijateljico.

Posebnost III. slovenskega dneva 5. avgusta letos bo t. zv. **KNJIŽNI SEMENJ**. »Slovenska Pisarna« v Torontu bo na posebnem prostoru pokazala, kaj hranijo njene knjižne police. S tem bo dana lepa prilika tudi tistim, ki se bodo III. slovenskega dne udeležili od daleč, da si nabavijo knjige po svojih željah.

»Slovenska Pisarna« v Torontu ima zastopstvo vseh večjih založb, ki izdajajo knjige, revije in časopise izven domovine. Da omenimo samo nekatere: Slovenska Kulturna Akcija, Mohorjeva družba, Svobodna Slovenija, Studia Slovenica, Salezijanske knjižnice, Družabna Pravda . . .

Naši otroci se predvsem zanimajo za: Hepico, Pravljice, Kozamurnika, Strica Jaka, Gorjančevega Pavleka . . .

Udeležite se III. slovenskega dne tudi zato, da stopite na **KNJIŽNI SEMENJ!**

Uprava »Slovenske Pisanre«
618 Manning Ave., Toronto 4

PREKMURSKA FOLKLORNA SKUPINA

Društvo se je ustanovilo lanske poletje v juliju in je prvič nastopilo v javnosti z narodnimi plesi na II. »Slovenskem Dnevu« z lepim uspehom.

Skupina je bila delovna ves čas od ustanovitve, njeni plesalci so naštudirali pod večjim vodstvom G. Foysa doslej 10 različnih plesov. Članov skupine je okoli 40; čeprav vsi ne plešejo, pa vendar vsi pridno sodelujejo pri pripravi nastopov.

Plesalci folklorne skupine so

nastopili še: lani septembra za peto obletnico »Večernega Zvona«, v New Torontu, nato s svojo prireditvijo v cerkveni dvorani na Manning, lani novembra v Montrealu in letos v maju v Hamiltonu. Vztrajnost in dobra volja članov in njih plesnega učitelja sta rodila uspehe. K njim je kajpada bistveno pripomogla podjetnost in organizacijska spretnost predsednika g. J. Vinčeca in odbora.

Večerni Zvon

Kmalu bo šest let, kar se je to društvo Prekmurskih Slovencev ustanovilo. Takrat so se nekateri bali, da bo »zavilo na levo«, drugi pa so si želeli, da bi postalo nekakšno pokrajinsko Prosvetno društvo. Strah prvih je bil prazen in upi ali želje drugih se niso izpolnile. Društvo je ostalo to, kar je nameravalo biti od vsega začetka: društvena skupnost Prekmurcev, ki nudi tudi pomoč čla-

nom v primeru bolezni. Ta svoj cilj stalno zasleduje in nalogo opravlja tudi pod sedanjim odborom, ki mu predseduje G. Martin Vinčec. Društvene zabavne prireditve so na splošno dobro obiskane. Kar se tiče podpore, je društvo v letošnji poslovni dobi razdelilo članom, ki jih je zadelo bolezen, \$574.00, to je kar lepa vsota.

Gospodarska bodočnost Slovenije

Federativna Republika Slovenija ima po zadnjih statističnih podatkih 1,600,000 prebivalcev na površini 20,251 km². Gostota prebivalstva je potemtakem okoli 80 prebivalcev na kvadratni kilometer, kar je malo v primerjavi z naseljenostjo drugih narodov v Evropi. Italija ima napr. 150 prebivalcev na kvadratni kilometer, zahodna Nemčija preko 200, Anglija in Holandska pa celo preko 300.

Možnosti gospodarskega razvoja z ozirom na teritorialne omejitve

Slovenija ima 20,251 km² površine. Da bi se ta površina povečala ni nobenega upanja. Izgledi, da bi dobili slovenski del Koroške so praktično neznatni. Zato se moramo sprijazniti, da smo narod, ki živi in bo živel na površini 20,000 km². Toda to nas ne sme strašiti. Skoraj vsi evropski narodi imajo podoben problem. Belgijci napr. imajo samo 30,000 km² teritorija, pa jih je več kot osem milijonov in jim nihče ne oporeka »raison de etre«.

V Evropi ni več prostora za teritorialne ekspanzije (vsaj realni in pošteni politiki so že prišli do tega), zato bo pač vsak skušal organizirati to kar ima.

Slovenska naseljenost je nizka in bi se je dalo povečati. S povečanjem števila prebivalstva se jača narodna zavest, večja možnost za obrambo in kulturno udejstvovanje.

Vprašanje je sedaj kako? Da se omogoči ekonomska eksistenca naraščajočemu prebivalstvu je treba razviti uspešno industrializacijo in intenzivnejše poljedelstvo. Iz Malikovega gospodarskega pregleda Slovenije, ki je bil objavljen pred drugo svetovno vojno je razvidno, da je v Sloveniji najmanj 10% gozda, ki bi se lahko spremenil v polja, s čemer bi zemlja pridobila na rentabilnosti. Na tej površini bi lahko živelo 10,000 družin, kar bi z otroci in ostalimi poklici, ki bi indirektno živeli od teh (zdravniki, učitelji, trgovci itd.) pomenilo skoro 100,000 prebivalcev več. Na drugi strani bi popolna meliorizacija ljubljanske

ga barja, dala tudi številnim ljudem kruha.

Na industrijskem polju ima Slovenija še več možnosti, kot na poljedelskem. Dokaz zato je industrijski razvoj, ki ga je dosegla Slovenija do sedaj in to kljub različnim zaviranjem iz raznih strani.

Kateri pa so činitelji, ki so omogočili in bodo še naprej pospeševali slovensko industrijsko storilnost? Prvo in najvažnejše je prebivalstvo. Slovenska delavnost, točnost, doslednost in smisel za organizacijo, bodo vedno omogočili Sloveniji boljši razvoj, kot drugim narodom z istimi pogoji.

Zanimivo pa je, da tudi ostali pogoji za industrijski razvoj v Sloveniji, niso samo povprečni, ampak izredno dobri. Tako napr. ima Slovenija izvrstne prometne zveze, obilico neizkoriščene hidroelektrične energije, rujavi premog, ki je poleg petroleja glavna surovina v moderni kemični industriji, zadovoljivo proizvodnjo lesa, ki je eden od »big five«, kot se imenuje pet glavnih faktorjev za industrijski razvoj (premog, les, petrolej, gumi in jeklo). Tudi petrolej ima Slovenija.

Ko človek torej pregleduje, kaj so Slovenci naradili do sedaj in kakšne možnosti imajo, bi lahko rekel, da bo pri sedanjih naravnih pogojih in kolikor toliko ugodnih gospodarsko političnih razmerah, Slovenija lahko prehranjevala tri do štiri milijone prebivalcev, in to v teku 70 do 100 let. Takrat bi imela približno isto gostoto naseljenosti, kot jo ima sedaj Italija. Toda s tem bi bile skoro vse možnosti izčrpane.

Vloga prometa v gospodarstvu

Vprašanje je sedaj, kakšne rešitve bo potrebno iskati, ko se trenutni možni razvoj doseže. Omenjeno je bilo, da bi sedaj Slovenija lahko dosegla gospodarski razvoj, ki ji bi omogočil tako gostoto naseljenosti, kot jo ima Italija. Tu se nam postavi vprašanje, zakaj nebi Slovenija dosegla razvoja, ki ga ima Holandska, ki je kot vsi vemo, revna na surovinah. Ali bolje; postavi se nam vprašanje, kateri so razlogi, ki so

vplivali na tako intenzivni gospodarski razvoj Holandske in Anglije.

Največje koncentracije gospodarske dejavnosti so na svetu tam, kjer se družita industrija in cenen transport, ali z drugimi besedami, pristanišča, ki so industrijski in trgovski centri. Napr. London, New York, Amsterdam, Tokio, Los Angeles, Hamburg i.t.d. Glavni razlog za to koncentracijo je cenenost transporta po vodi. Ta transport je tri do sedemkrat cenejši kot po železnici, in desetkrat cenejši kot s tovornim

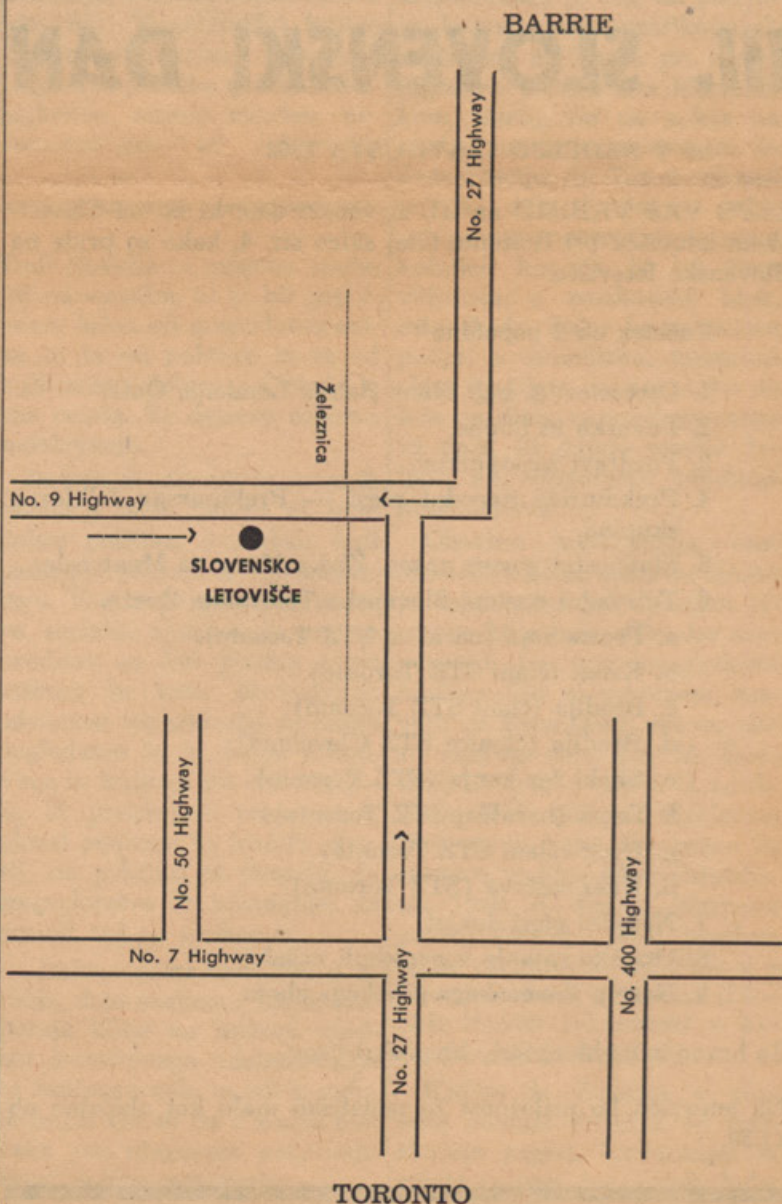
avtomobilom. Ker je potreba po surovinah vedno večja in se pomorski in rečni (kanalski) promet vedno bolj večja je jasno, da bo tudi povpraševanje in iskanje novih vodnih poti večje.

Revalorizacija slovenskega ozemlja

Slovenija je važen faktor kot prehodno ozemlje iz Sredozemlja do Panoske Nižine in povezave Srednje Evrope z Balkanom. Z ozirom na zgoraj omenjeno rentabilnost vodnega prometa, se vsiljuje misel, da se aplicira tudi ne Slovenijo, ki

KAKO SE PRIDE NA SLOVENSKO LETOVIŠČE:

Po cesti št. 27. do ceste št. 9., po št. 9. na zapad, kot kaže skica. Ko pridete čez železniško progo kakih 200 m, se obrnete na levo na poljsko pot, po tej poti je le še par sto metrov do Slovenskega letovišča.

ima tako posrečeno prometno lokacijo.

Hrvati nameravajo podaljšati plovnost Save od Siska do Zagreba. Pred zgraditvijo železnice v Sloveniji so uporabljali Savo za plovbo prav do Zaloga. Če bi zgradili na Savi in Ljubljanci nekaj hidrocentral, ki bi bile istočasno, naprave za dviganje in spuščanje ladij, bi lahko dosegli z ne preveč velikimi stroški, da bi bila plovba možna ne samo do Zagreba, ampak do Ljubljane in Vrhnike. S tem bi slovensko gospodarstvo precej pridobilo, toda nebi imelo neke posebne in velike prednosti.

Med Vrhniko in Koprom je 80 km, in med tem dvema mestima bi se dal zgraditi kanal, ki bi bil kompliciran in drag, a ga je thnično možno zgraditi. Možna pa je druga varianta. Povezati Vrhniko z Ajdovščino (30 km) in potem poglobiti Vipavo in Sočo do morja. Ta varianta bi zahtevala sodelovanje z Italijo, tada bi bila veliko cenejša.

Kanal bi povezal Srednjo Evropo s Sredozemljem in to preko Slovenije. Prednosti in gospodarske posledice takega kanala se skoraj ne dajo predvidevati. Vsi srednjeevropski in balkanski narodi bi imeli velike koristi od njega, največ pa verjetno Slovenci. (Tudi Italijanski zunanji trgovini bi koristil). S tem bi se Slovenija okoristila od tega, da je prehodno ozemlje, (do sedaj je trpela v glavnem škodo) in bi imela neprimerno večje možnosti za gospodarski razvoj.

Tak kanal bi stal od 400 — 1000 milijonov dolarjev. Slovenci sami bi ga nebi mogli zgraditi. Toda, če bi kanal služil celi Srednji Evropi in Balkanu, potem bi pač skušali organizirati srednjeevropske narode za izgraditev. Zanimivo je, da je že Avstro-Ogrska študirala o možnosti gradnje kanala preko Kolpe in Velebita do Jadrana.

Pri današnji politični ureditvi Srednje Evrope in Balkana na ta načrt ni za misliti. Toda noben politični sistem ni večer in, ko bo ta evropski prostor bolj urejen, bomo pač morali Slovenci misliti vsaj na vzpostavitev plovbe od Zagrebe do Vrhnike. Ko bo to storjeno, ne bo težko prepričati srednjeevropske in balkanske narode,

POMEN TELESNE VZGOJE

Brž ko sem stopil pred dolgi mi leti na kanadska tla mi je takoj padlo v oči pomankanje fizikalne vzgoje. Opazoval sem ta pojav ponovno in uvidel, da je to splošen problem. Kot trener telovadne vrste torontske univerze, imam včasih dostop do kakih zdravstvenih statistik, ki vse pričajo pomankanje vzgojevalnega, bazičnega in konstruktivnega športa — telovadbe.

Ne nameravam sedaj delati propagando za vrhunsko orodno telovadbo, pač pa samo potrdati, kar je v Evropi že dolgo dobro znano, in je telovadba učni predmet. Tudi mi smo nekoč imeli v šoli telovadne ure, kjer smo se učili reda in discipline, delali vaje za držo telesa, mišičevja, pljuča in srce.

Seveda se tak trening takoj ne pozna, v času cele generacije se pa. Zato lahko primerjate fizično stanje Evropejcev z Amerikanci. Imeli smo prilike gledati zavezniško vojsko v Evropi in skupaj z drugimi kritizirali zanemarjeno ponašanje mladih fantov, ki pa sami niso bili nič krivi. Kriv je bil njihov šolski sistem, ki ne predvideva bazičnega vzgojevalnega športa — telovadbe, dasi imajo vse ostalo od baseball-a do skavtov. Slovenci in Slovani na splošno

da je od Vrhnike in Koprmanj kot 80 km in, da bi bilo koristno za vse, da zgrade kanal.

Izgleda da srednjeevropski prostor še dolgo ne bo politično urejen. Medtem pa prebivalstvo stalno narašča. Možnosti masovne emigracije se pa zmanjšujejo po celem svetu. Morda bo ravno preobljudenost tisti čintelj, ki bo silil te narode, da iščejo nove možnosti za intenzivnejše gospodarsko življenje. In ravno direktna plovna povezava s Sredozemljem bo dala nove možnosti temu razvoju. Res je sednjeevropski prostor povezan z Sredozemljem preko Črnega morja, toda razdalje so po tej poti neprimerno daljše in izliv Donave v Črno Morje daleč od industrijskih ter trgovskih centrov Zapadne Evrope.

Dr. Peter Klopčič

no prednačijo v kulturi telesne vzgoje. Sistem, ki smo ga imeli doma, bodisi v šoli; ki ga tu otroci nimajo; bodisi pri organizacijah Sokol, Orel, ZFO in ZDK je bil dobro premišljen in zdravniško preštudiran. Poleg tega pa je zadoščal tudi našemu narodnemu in idejnemu patosu.

Preizkušeno dejstvo pa stoji, bodisi v Evropi, bodisi v Ameriki in Kanadi, zato smo logično vzeli to našo izkušeno športno narodno formo, ko smo delali mladinsko organizacijo za našo emigracijo.

Bratje in sestre, ni boljše organizacije za našo mladino, ne karakterne, ne narodne, ne telesnovzgojne, kakor pa tista, ki je vzgojila naše matere in očete, ki so junaško stali v mnogo težjih preizkušnjah.

DRUŠTVENE NOVICE

Naši mladci, mladenke in nekaj članov je tekmovalo v Clevelandu ob priliki drugega telovadnega prvenstva.

Helena Golob:

Robidovčeva teta

Odkar se spominjam Robidovčeve tete, je nam otrokom bila bitje iz skrivnostnega sveta izpod Grmade, odkoder nam je poleti nosila lešnikov in robidnic, pozimi pa mahu za jaslance. Dolgo smo si želeli, da bi jo smeli spremljati v tisti čudoviti svet vonja po brinju in vlažnem mahu in poznem telohu, skozi hladne sence mračnih gozdov do sončnih Požarnikov in melin z rdečimi jagodami nad Hrenovčevim mlinom in še naprej do Robidovčeve domačije, ki se je sončila na goljavi pod Grmado. In nekega vriskajočega sončnega dne se nam je želja izpolnila, teta nas je popeljala v svet, o katerem smo doslej slišali le v pravljici. Grmada, ki nam je bila takrat še najvišji vrh na svetu, je bila tako blizu, da smo zadržali ob slutnji pravih nebes na njenem žametastem hrbtu. Skozi to dišečo sončno miglanje nas je teta peljala v svojo temno kamro, in iz skrinje polne skriv-

Njih pomen in vtis je veličasten, na gledalce kakor na tekmovalce, ki jih je bilo zelo veliko, blizu sto. Zdelo se mi je kakor, da sem na ljubljanskem stadionu v osrčju Slovenije obdan od navdušene tekmujoče mladine.

Rezultati:

Člani I: Gabrovšek 45.00 (Cl.), Rihtar M. 44.62 (Cl.), Rihtar F. 40.15 (Cl.).

Člani II: Tominc 32.36 (Cl.), Mrva 31.20 (Cl.), Dolenc A. 31.00 (Tor.), Dolenc M. 28.60 (Tor.).

Mladci: Rihtar M. 41.70 (Cl.), Novak M. 41.60 (Cl.), Blatnik V 38.60 (Cl.).

Naraščaj: Grmek 41.58 (Tor.), Dolenc L. 41.26 (Tor.), Rihtar S. 40.35 (Cl.), Zakrajšek 38.42 (Tor.), Stražar 38.26 (Tor.), Vovk 38.26 (Tor.), Turk 36.91 (Tor.), Vehovec 36.68 (Tor.), Hočevar 35.77 (Tor.), Vidmar 35.40 (Cl.).

Članice: Lončar 27.30 (Cl.), Bizjak 25.85 (Cl.), Šef 25.75 (Cl.).

Mladenke: Čanča Beli 24.25 (Cl.), Sršen K. 24.20 (Cl.), Bertol M. 23.75 (Cl.).

Naraščajnice: Kolarič 25.00 (Cl.), Rihtar M. 24.90 (Cl.), Šega T. 24.85 (Cl.), Seršen P. 23.80 (Cl.), Tominc 21.60 (Cl.), Krstenc 21.10 (Cl.), Peklar 20.60 (Cl.), Dolinar 20.50 (Cl.), Muhič 19.90 (Tor.), Turk S. 19.60 (Tor.).

V sodniški odbor so bili izvoljeni: Mrva (Cl.), Varšek (Cl.), Arhar (Tor.), Grmek F. (Tor.), Grmek L. (Tor.), Muhič N. (Tor.), Arhar C. (Tor.), v atletski odbor pa Muhič F. (Tor.), in Skulj J. (Tor.).

nostnih zakladov zajela lešnikov, da smo jih tolkli na javorjevi mizi v hiši z velikansko zeleno pečjo.

Vsako leto enkrat, ko smo šli na Brezje, je teta prišla k nam, da je pazila na mlajše bratce in sestrico, ki še niso mogli z nami. Ostati doma z Robidovčevim teto je bilo prav tako vabljivo kot romati na Brezje. Znala je toliko čudovitih zgodb, ki so bile včasih nekoliko podobne storijam, ki nam jih je pravila stara mama, pa vedno bolj zapletene, vabljive in skrivnostne, polne ugank, ki nam jih je teta rešila tako, da nas je z odgovorom postavila pred nove uganke.

Kadarkoli je bil pri hiši kdo bolan, je prišla Robidovčeva teta za strežnico. Postrežbe bolnikom se je naučila, ko je bila novinka pri usmiljenkah na Studencu. Navzočnost Robidovčeve tete je prinesla v

hišo praznik kljub bolezni in skrbem. Kadar je sedla in nam začela pripovedovati, je zadišalo po brinju, v ustih so se nam nabrale slinice po lešnikih, roke so greble po mehkem mahu, pod katerim so imeli skrajše vhod v svoje podzemne rove.

Bilo mi je nekaj nad deset let, ko sta v enem mescu druga za drugo umrli stara mama in teta Francka. Brez njih je bilo v hiši žalostno in pusto, da je februaraska vlaga še bolj silila za obleko in nam otrokom ježila lase in močila čevlje. Ni nam bilo do igranja. Pa je prišla Robidovčeva teta in v hiši je spet postalo prijetno, večerje ob petrolejki niso bile več podobne pogrebščini, teta nas je s svojo zgovornostjo spet popeljala čez Požarnike do podnožja Grmade, v svet sonca in poletnih vonjav.

Ko je teta postala del naše družine, je izgubila nekaj tiste privlačnosti sončnega sveta izpod Grmade. V vsakdanjem skupnem življenju so se pokazali tudi njeni pogrški, vendar je zato nismo nič manj radi imeli. Našo pridnost in ubogljivost je vedno poplačala s povestmi, katerih se nismo nikoli naveličali. Kadar sem v poletnih počitnicah z njo plela strnišče, sem pozabila na ostro slamo in trdo prst pod koleno, ker me je teta zmotila s svojim pripovedovanjem. Marsikaj mi je povedala o življenju, česar bi se nikogar drugega ne upala vprašati. Pravila mi je o svoji mladosti, o svojem delu v umobolnici, o svoji bolezni, ki je bila vzrok, da je morala opustiti misel na samostan. Med vse to je vpletala nauke, ki niso bili nikoli vsiljivi. Prišli so kot nujen zaključek njenega pripovedovanja.

Teta je imela zelo rada mojega najstarejšega brata. Vsi smo vedeli, da ima tetina ljubezen poseben namen. Prav gotovo so tudi njene molitve bratu pomagale skozi sedem let preizkušenj in študija do nove maše.

Ob koncu vojne je teta odšla z nami od doma v Avstrijo. Taboriščno življenje je teta izrinilo, da je povečini posedala na zaboju ob svoji postelji. S svojim lončkom je vedno do zadnjega čakala, ko se je delila

taboriščna čorba iz lonca na mizi. Ko smo pripravili vsak svoj obrok pri mizi, je teta še vedno počasi škrtala po lončku sedeč na svojem zaboju.

Prišel je čas našega odhoda iz taborišča. Napolnili smo lesene kovčke s spomini in ničvrednimi capami, in odšli. Teta je ostala za nami. Čakala je dovoljenja za potovanje v Minnesoto. Slovo od nje mi je bilo težko, ker sem čutila, da sem se ji izneverila, in njena tiha in nevsiljiva zvestoba mi je vzbujala vest.

Teta je v Ameriki prišla med ljudi, ki jih ni razumela; kjer nikomur ni mogla pripovedovati o starem svetu, ker niso poznali Grmade, ne teloha, ne lešnikov in mahu za jaslice. Le redkodaj je teta obiskal kdo, s katerim se je mogla pogovoriti v domačem jeziku in o svojem svetu. Na božičnih kartah mi je pisala o takih dogodkih in tujih ljudeh, med katere je prišla, ne da bi začela novo

življenje, ampak da bi tam, kjer so jo še hoteli sprejeti, zaključila svojo samotno pot.

Pred štirimi leti je umrla v bolnici ameriških sester, za katere je delala. Že dolgo ni bila več bitlje izpod skrivnostne Grmade, ko pa sem zvedela o njeni smrti, mi je spomin nanjo pričaral v dušo prznik brezjanskih romanj, izletov čez Požarnike, in vonj po jožefcah, vlažnem mahu in zrelih robidnicah.

To sem napisala, da tistim, ki so jo poznali, povem, da je še nisem pozabila. Da je spomin nanjo vedno bolj združen s hrepenenjem po domovini, kjer stoji Grmada, nesprenljiva podoba mojih otroških želja in sanj, kjer so Požarniki, koder je teta hodila. Če Bog da, bom še kdaj šla na Požarnike in z njih gledala na Grmado, in mislila na Robidovčevu teto, ki počiva v tuji zemlji in je trpljenje tega sveta daleč od nje.

SLOVENSKI SVET

Nadaljevanje iz 1. strani

žil pravila federacije v odobritev posameznim društvom. Odbor bi želel več sodelovanja krajevnih društev, ker bo čimprejšnja konsolidacija v dobrobit vsem Slovencem v Kanadi.

Slovenski Svet naj bi bil predstavništvo slovenskih Kanadčanov, izvoljeno na podlagi demokratičnih volitev v posameznih krajevnih društvih. Naloga odbora bo koordinacija in pomoč pri narodno-kulturnem in vzgojnem delu slovenskih društev v Kanadi. Skupno delo in izmenjava prosvetnih prirediteljstev bosta poglobila čut pripadnosti in ohranjala narodno zavest.

Ena najtežjih nalog, ki jih morajo slovenska društva reševati, je pouk slovenščine. Pripravljalni odbor za Slovenski Svet je zaradi važnosti vprašanja ustanovil odsek za vzgojo. Ta odsek bo zbral navsvete in misli slovenskih vzgojiteljev, ki imajo skušnje z organiziranjem poučevanja slovenščine v Severni Ameriki. Na podlagi tega gradiva bo vzgojni odsek izdelal navodila za enotnejši učni načrt, kar bi pozneje, v skladu s mislijo o izmenjavi prirediteljstev, omogočilo nastope in tekmovanja med

posameznimi šolami.

Močna in enotna vsekanadska narodna organizacija bo edina v stanju ohraniti narodno zavest med poznejšimi generacijami Slovencev. Narodna zavest in državljska vzornost bosta pridobila Slovenskemu Svetu ugled, da bo lahko, ko bo to treba, tolmačil drugim ljudem želje in potrebe našega ljudstva tukaj in v domovini.

Ing. Božidar Golob

Problemi slov. šole v Londonu

Nadaljevanje iz 1. strani

2. Zainteresirati šolske strokovnjake na severno-ameriškem kontinentu o problemih in potrebah po koordiniranem skupnem šolskem načrtu v zamejstvu. Vsi zgoraj omenjeni problemi se lahko rešijo le z aktivnim sodelovanjem staršev in učiteljstva. To sodelovanje je nujno potrebno, da se ohrani zanimanje in izpolni namen slovenske šole. Ker se vse slovenske šole v raznih krajih mnogo prizadevajo ohraniti slovenskim potomcem slovensko besedo, bi se ta namen lahko dosegel hitreje in uspešneje, če bi imeli skupni šolski program, z malenkostnimi izjemami pri krojen lokalnim potrebam.

3. Raziskati možnosti za ustanovitev skupnega šolskega vodstva. Po mojem mnenju je šolstvo prevelik problem za posamezne skupine ali tudi društva in je želeli, da bi prišlo do sodelovanja posameznih skupin na tem področju.

V upanju, da tudi druge skupine gojijo enake misli, bi bilo želeli, da bi slovenski dan v Torontu bil uporabljen tudi za rašitev šolskih problemov in za povezavo šolskih skupin.

Tone Kobal, London, Ont.

Pismo iz Anglije

1 junija 1962

GOSPODOVANI GOSPOD PREDSEDNIK,

g. J. Eržen mi je poslal 1. števil. »Slovenske misli«, ki sem jo bil zelo vesel. Ker list sam omenja, naj se morebitne pripombe naslove na Društvo Slovencev, zato Vam pišem.

Najprej bi rad prosil, ako Vam kaj števil ostaja, bi jih želel za slov. društva v Zap. Evropi. Ako želite naravnost poslati, boste našli naslove duhovnikov v »Naši luči«. Radi pa tudi tu posredujemo. Iz uvodnega članka vidim, da so problemi povsod isti. Najti jim moramo rešitve in prav gotovo bo v skupnosti lažje in zanamcem prihranimo tako iskanje.

Drugo bi rad, da bi res vsi, ki se zanimajo za te probleme, tudi o njih razpravljali. Iz česar upamo najti praktične zaključke. Tako je dosedaj izkušnja pokazala v zap. Evropi, so se ohranili kot Slovenci oni, ki so hodili svojčas v slov. šolske tečaje. Prav gotovo se je to tudi drugod pokazalo.

Kaj bi nastalo, ako bi šolniki napisali svoje izkušnje? Ali zdravniki, ki jih je preko 80 v izseljeništvu svoje? Ali ne bi imeli strokovni list velikega slovesa, ako bi kdo zbral pisane izkušnje? Ako bi le polovica zdravnikov kaj napisala? Naše bogastvo v izseljenstvu je v inteligenci.

Tretje je organizacija. Ali bi mogli tam zbrati vsa društva, ki isto mislijo kot Vi v neko enoto, čeprav zelo široko enoto, ki pa bi bila v duhovno in materialno pomoč. Kakšen kulturni dom bi lahko taka enota ustvarila? Taka enota bi priskočila na pomoč tudi drugod, mogla bi pomagati tudi posameznikom, vedni problem bo študij nadarjenih.

Še več je teh misli, ki se porajajo ob »Slovenski misli«. Zanj sem Vam iz srca hvaležen. Prepričani bodite, ako boste šli po poti, ki ste jo nakazali, da boste vse dosegli. Upam, da bomo večkrat vsaj v pismeni zvezi.

Vaš Kunstelj

Mož se jezi: »Dve je že ura, pa še zdaj ni obeda! Kar v gostilno pojdem.«

Žena: »Počakaj še črt ure!«

Mož: »Nima smisla! V četrto ure ne moreš skuhati obeda.«

Žena: »Tisto res ne, pač pa se lahko v četrto ure oblečem in grem s teboj...«